

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Seramik Anasanat Dalı

**SERAMİK FORM VE YÜZEYLERDE ORGANİK DOKU
ARAŞTIRMALARI**

FEVZİ EDİZ BERBEROĞLU

**YÜKSEK LİSANS
SANAT ÇALIŞMASI RAPORU**

ANKARA, 2015

SERAMİK FORM VE YÜZEYLERDE ORGANİK DOKU
ARAŞTIRMALARI

FEVZİ EDİZ BERBEROĞLU

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Yüksek Lisans
Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2015

KABUL VE ONAY

Ediz Berberoğlu tarafından hazırlanan “SERAMİK FORM VE YÜZEYLERDE ORGANİK DOKU ARAŞTIRMALARI” başlıklı bu çalışma, 22.01.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Candan TERWIEL (Başkan)

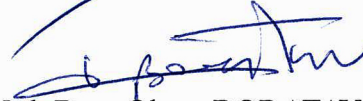
Yrd. Doç. Hüseyin ÖZÇELİK (Danışman)

Prof. Nazan SÖNMEZ

Doç. U. Tolga SAVAŞ

Yrd. Doç. Olcay BORATAV

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Türev BERKİ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir
- Tezimin/Raporumun ..3... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

[Öğrencinin Adı Soyadı]

Fevzi Ediz BERBEROĞLU

Prof. Hamiye Çolakođlu anısına...

ÖZET

[BERBEROĞLU, Fevzi Ediz] [*Seramik Form Ve Yüzeylerde Organik Doku Araştırmaları*], [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, [2015].

İnsanlık tarihi boyunca seramik hem bir malzeme olarak hem de gündelik yaşam objelerini üretmede değerli bir malzeme olarak yer almıştır. Toplumların gelişmesi ve sanat olgusunun ön plana çıkmasıyla seramikten üretilen sanat eserleri de oldukça değer kazanmıştır. Seramiğin teknik ve teknolojik gelişmelerin etkisinde biçimleniş biçimleri çoğalmış, bu durum birçok doku yaratılmasına sebebiyet vermiştir.

Bu tez çalışması, seramik form ve yüzeylerde organik doku araştırmalarını konu edinmiştir. Seramik form ve yüzeylerde organik dokuları okumayı amaçlayan tez çalışmasında işlerin üretim sürecinin incelenmesi ve sonuç ürünlerinin yorumlanması da hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Seramik, Doku, Form, Malzeme

ABSTRACT

[BERBEROĞLU, Fevzi Ediz]. [*Organic Texture Researches on Ceramic Forms and Surfaces*], [Master Thesis], Ankara, [2015].

Throughout the human history ceramic took place both as material and producing the objects for everyday life as a valuable material. Development of society and art phenomenon prominence have gained quite value works of art which were made from ceramic. Shaping of ceramic forms have increased under the influence of technical and technological developments, in this case it gave rise to the creation of many textures.

This thesis study is a step further a research on ceramic surfaces and texture of forms) has acquired the associated issues. The scope of the thesis is investigate and interpret the results of final ceramic art work products also the production process.

Key Words: Ceramic, Texture, Form, Material

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	iv
[BERBEROĞLU, Fevzi Ediz] [Seramik Form Ve Yüzeylerde Organik Doku Araştırmaları], [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, [2015].	iv
İnsanlık tarihi boyunca seramik hem bir malzeme olarak hem de gündelik yaşam objelerini üretmede değerli bir malzeme olarak yer almıştır. Toplumların gelişmesi ve sanat olgusunun ön plana çıkmasıyla seramikten üretilen sanat eserleri de oldukça değer kazanmıştır. Seramiğin teknik ve teknolojik gelişmelerin etkisinde biçimleniş biçimleri çoğalmış, bu durum birçok doku yaratılmasına sebebiyet vermiştir.	iv
Anahtar Sözcükler: Seramik, Doku, Form, Malzeme	iv
ABSTRACT	v
[BERBEROĞLU, Fevzi Ediz]. [Organic Texture Researches on Ceramic Forms and Surfaces], [Master Thesis], Ankara, [2015].	v
Throughout the human history ceramic took place both as material and producing the objects for everyday life as a valuable material Development of society and art phenomenon prominence have gained quite value works of art which were made from ceramic Shaping of ceramic forms have increased under the influence of technical and technological developments , in this case is gave rise to the creation of many textures.	v
Key Words: Ceramic, Texture, Form, Material	v
İÇİNDEKİLER	vi
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
BÖLÜM 2. SERAMİK YÜZEY ve FORMLARDA DOKU ARAŞTIRMALARI	3
2.1. SERAMİK	3
BÖLÜM 3. DOKU ve MALZEMENİN TANIMLANMASI	7
3.1 DOKU	7
3.2 DOKU ÇEŞİTLERİ	10
3.2.1. Gerçek Dokular	10
Şekil 1: Ağaç Dokusu Örneği	11
3.2.2. Görsel Dokular	11

Şekil 2: Kendini Kamufle Edebilme Özelliğiyle Bukalemun Görsel Dokuya Örnek	12
3.2.3. Dinamik Dokular	12
Şekil 3: Mikroskop ve Teleskop Görüntüleri Dinamik Dokuya Örnek	12
Şekil 4: Dinamik Dokuya Örnek	13
3.2.4. Değişken Dokular	13
Şekil 5: Değişken Dokuya Örnek	13
3.3. SERAMİK DOKU	13
Şekil 6: Ana Tanrıça Heykelcikleri	15
3.3.1. Artistik Seramik Biçimlendirmede Kullanılan Bazı Çamur Çeşitlerinin Doku Üzerinden Ele Alınması	15
Şekil 8: Sadi Diren, Kırmızı Kil Seramik Çalışması Örneği	18
Şekil 9: Tez Sahibinin Döküm Çamur Seramik Çalışması Örneği	19
Şekil 10: Erdinç Bakla Şamotlu Çamur Seramik Çalışması Örneği	20
Şekil 11: Erdinç Bakla Porselen Çamurla Seramik Büst Örneği	20
Şekil 12: Güngör Güner'e ait Mısır Çamurlu Seramik Çalışma Örneği	21
3.1.2 Seramik Doku Çalışması Yapan Yerli Sanatçılar	21
3.1.3. Seramik Doku Çalışması Yapan Yabancı Sanatçılar	24
BÖLÜM 4. TEZ SAHİBİNİN UYGULAMALARINDAN SEÇMELER	26
4.1. UYGULAMALARA DAİR GENEL FİKİR ve YAKLAŞIMLAR	27
Şekil 13: Sismografi Cihazı Dalgaları	27
Şekil 14: Müzik Kayıt Cihazı Ses Dalgaları Görseli	28
Şekil 15: Kardiyovasküler Cihaz Kalp Atış Görseli	28
4.2. UYGULAMALARIN YARATIM SÜRECİ	29
Şekil 16: Sünger Üzerinde Doku Oluşturulması Aşaması	29
Şekil 17: Süngerin İçine Çamurun Aktarılması Aşaması	30
Şekil 18: Bisküvi Pişirimi Sonrası Çamurun Aldığı Şekil	31
31	
Şekil 19: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu	31
Şekil 20: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu	32
Şekil 21: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu	32
4.3. SERAMİK FORM ve YÜZEYLER ÜZERİNDE DOKU ARAŞTIRMASI ÖRNEKLERİ	33

Şekil 22: Macsabal Fırını Sonrası Pişirim Sonucu Görünüş	34
Şekil 23: Dokuların Mangan Oksit İle Oksitlenerek Şamotlu Kil Birleşimi.....	34
35	
Şekil 24: Beyaz Vakum Kil İle Elde Edilen Dokuların Birleşimi Bisküvi Pişirimi	35
Şekil 25: Kırmızı Kille Dokunun Birleşimi	35
36	
Şekil 26: Beyaz Vakum Kil İle Kobalt Oksit Birleşimi	36
Şekil 27: Seramik Doku Uygulaması Örnek I	36
Şekil 28: Seramik Doku Uygulaması Örnek II, III	37
BÖLÜM 5. SONUÇ	38
KAYNAKÇA.....	39
ÖZGEÇMİŞ	41
EKLER 43	

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1: Ağaç Dokusu Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 2: Kendini Kamufle Edebilme Özelliğiyle Bukalemun Görsel Dokuya Örnek **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 3: Mikroskop ve Teleskop Görüntüleri Dinamik Dokuya Örnek **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 4: Dinamik Dokuya Örnek **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 5: Değişken Dokuya Örnek **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 6: Ana Tanrıça Heykelcikleri **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 7: Yapı Malzemesi Kırmızı Kilden Üretilmiş Tuğla Ve Çömlek Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 8: Sadi Diren, Kırmızı Kil Seramik Çalışması Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 9: Tez Sahibinin Döküm Çamur Seramik Çalışması Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 10: Erdiñç Bakla Şamotlu Çamur Seramik Çalışması Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 11: Erdiñç Bakla Porselen Çamurla Seramik Büst Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 12: Güngör Güner'e ait Mısır Çamurlu Seramik Çalışma Örneği **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 13: Sismografi Cihazı Dalgaları **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 14: Müzik Kayıt Cihazı Ses Dalgaları Görseli **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 15: Kardiyovasküler Cihaz Kalp Atış Görseli **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 16: Sünger Üzerinde Doku Oluşturulması Aşaması **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 17: Süngerin İçine Çamurun Aktarılması Aşaması **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 18: Bisküvi Pişirimi Sonrası Çamurun Aldığı Şekil **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 19: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 20: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 21: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 22: Macsabal Fırını Sonrası Pişirim Sonucu Görünüş](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 23: Dokuların Mangan Oksit İle Oksitlenerek Şamotlu Kil Birleşimi](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 24: Beyaz Vakum Kil İle Elde Edilen Dokuların Birleşimi Bisküvi Pişirimi Ve Kobalt Oksit Uygulanması](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 25: Kırmızı Kille Dokunun Birleşimi](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 26: Beyaz Vakum Kil İle Kobalt Oksit Birleşimi](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 27: Seramik Doku Uygulaması Örnek I](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

[Şekil 28: Seramik Doku Uygulaması Örnek II-III](#) **Hata!** **Yer** **işareti tanımlanmamış.**

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Çevremizdeki her türlü objenin ve varlığın görünümünü aslında doku belirler. Bu nedenle bir şeyin dokusu olmaması söz konusu olamaz. Gündelik hayatın akışı içerisinde çoğunlukla fark edemediğimiz yoğunlukta bizi saran bu doku ağı, doğanın kendi yapısal oluşumu içinde var olan ya da insan eliyle üretilmiş olabilir. Bu varlıkların ya da objelerin hepsinin kendine has ve karakteristik bir dokusu (dış yapısı) bulunmaktadır. Bu dokular yaşam koşulları ve üretim biçimlerine göre şekil almışlardır. İnsanlar doğaya karşı vermeye devam ettiği yaşam mücadelesinde, doğadan öğrenmiş olduklarını yaşamına uyarlamasıyla etkinliğini sağlamıştır. Doğanın kendi koşulları içerisinde farklı dokularının işlevlerini, kendi yaşamına uyarlamış ve bu uyarlama insana yaşamsal anlamda kolaylık sağlamıştır.

Bu noktadan hareketle, seramiğin insanlığı için gündelik hayatta kullanılan bir nesne olmaktan çıkması ve günümüzde çağdaş seramik sanatında, bir sanat eseri sunumu ya da bir ifade aracı olarak kullanılması uzun bir süreci kapsar. Seramik üretiminde, ilk çağlardan bugüne kadar ki süreçte estetik ve ekonomik amaçların ötesinde; toplumların duyarlılığını, kültürel düzeyini, dinsel inanç ve davranışlarını, duygu ve düşünce beklentilerini yansıtmak amacıyla seramik yüzeylerde doku arayışlarına gidilmiştir.

Bu tez çalışması, seramik yüzey ve formlardaki doku araştırmalarını konu edinmiştir. Tez sahibinin uygulamalarını seramik doku üzerinden okumayı amaçlar. Tez kapsamında bu işlerin üretim sürecinin incelenmesi ve sonuç ürünlerin yorumlanması hedeflenmiştir.

Çalışma kapsamında belirlenen konuya ilişkin başlıklar, kütüphanelerden, kitaplardan, dergilerden ve internetten alınmış bilgilerle bir literatür taraması yapılacaktır. Yapılan literatür taraması sonucunda elde edilen kaynaklar düzenlenecektir. Bu noktadan hareketle tez yazımı esnasında gerekli olması halinde literatür taraması devam

ettirilecektir. Türkçe kaynakların yanı sıra yabancı dildeki kitaplar, makaleler, internet kaynakları da tezin yöntemi için birer literatür altlığı olarak kullanılacaktır.

Son olarak tez sahibinin bazı uygulamaları yapılan literatür araştırması sonucunda elde edilen donelerle ilişkilendirilerek yorumlanacaktır.

Tezin ilk bölümü olan girişte, konu hakkında genel bir bilgi verildikten sonra amaç, yöntem ve kapsam hakkında detaylı bilgiler verilecektir.

İkinci bölüm, seramik form ve yüzeylerde organik doku araştırmalarını okumak üzerine temellendirilmiştir. Seramiğin ne olduğu, dokusu üzerinde durulmuş aynı zamanda tarihsel süreçte kullanımları incelenmiştir.

Üçüncü bölüm, dokunun tanımlandığı aynı zamanda doku çeşitlerinin ele alındığı bir bölüm olarak kurgulanmıştır. Bu bölümde seramik organik dokunun artistik kullanımı ele alınmış aynı zamanda yabancı ve yerli seramik sanatçılarının işlerine yer verilmiştir.

Dördüncü ve son bölümde, tez sahibinin uygulamalarına yer verilmiştir. Bu kapsamda uygulamaların yaratım süreci ve sonuç ürünlerin seramik organik doku kullanımı üzerinden okunmasıyla çalışma sonlandırılmıştır.

BÖLÜM 2. SERAMİK YÜZEY ve FORMLARDA DOKU ARAŞTIRMALARI

2.1. SERAMİK

Geleneksel anlamda seramik, inorganik endüstriyel hammaddelerin belirli oranlarda karıştırılıp şekillendirildikten sonra pişirilerek sertleştirilmesi suretiyle elde edilen malzemelerdir. Bu tanım seramiğin çok genel bir tanımıdır. Bu genel kapsam içerisinde seramiğin türlerine ya da farklı uygulama biçimlerine göre kullanılan değişik isimleri vardır. Porselen, vitrifiye, refrakter, çini v.b. gibi. Bu terimlerinde her birini diğerinden ayıran bir tanımı vardır. Hepsinde ortak olan toprağın belirli oranlardaki karışımının gerekli sıcaklıklarda pişirilmesi olayıdır. Bu yöntemlerle bir şeyler üretme şekline "seramik bilim ve teknolojisi" ya da kısaca "seramik" denirken; aynı zamanda üretilen ürünlere de 'seramik' denmektedir. (Gürses, 1998:2). Bu tanımlamaları da içeren en genel anlatım diliyle seramik "organik olmayan malzemelerin oluşturduğu bileşimlerin, çeşitli yöntemlerle şekil verildikten sonra sırlanarak sertleşip dayanıklılık kazanmasına varacak kadar pişirilmesi bilim ve teknolojisi (Arcasoy,1993:1) olarak tanımlanmıştır.

Eski çağlardan günümüze kadar uzanan, seramiğin kökenine bakıldığında, insanlık tarihinin hiçbir evresinde vazgeçilemeyen ayrıcalıklı, doğaya saygılı ve sanatsal yönüyle de öne çıkan büyük bir buluş olduğu görülür. Ana malzemesi toprak olan seramik dünya uygarlığının belli bir evresinde insanın günlük yaşamına girmiş ve bugüne kadar da kesintisiz kullanılmıştır. Seramiğe bir bütün olarak bakıldığında, tarihsel süreçte klasik ve endüstriyel yapısıyla ve çağımızda kazandığı modern sanat yönelimiyle seramik sanatı üçe ayrılır.

Diğer sanat dalları gibi, seramik sanatı da insanoğlunun ihtiyaçları doğrultusunda zekâsını kullanmasıyla, sanatların en eskisi olarak kap-kacak sanatı niteliğiyle ortaya çıkar. İlk seramik kaplar çamur parçasının el ile oyulması ve balçık kıvamlı çamurun bir sepet üzerine sıvanması ile üretilmiştir. Daha sonra altlık üzerinde döndürme yönteminden tornaya kadar uzanan şekillendirme yöntemi ve araçları geliştirilmiştir. İlk seramik kaplar açık ateşlerde pişirilmiş, zaman içinde ihtiyaca yönelik olarak çeşitli seramik fırını türleri geliştirilmiştir.

İlk seramiğin, yapılan incelemeler sonucu, M.Ö. onuncu ve dokuzuncu binlerde üretildiği saptanmıştır. Yakın zamana kadar en eski ve önemli seramik buluntuları, Türkistan'ın Aşkava bölgesinde (M.Ö. 8000), Filistin'in Jericho bölgesinde (M.Ö 7000), Anadolu'nun çeşitli höyüklerinde (örneğin Hacılar, M.Ö. 6000) ve Mezopotamya olarak adlandırılan Dicle-Fırat nehirlerinin arasında kalan bölgede rastlanıldığı biliniyordu. Ancak son yapılan kazılar ve incelemeler sonucunda özellikle Antalya Beldibi buluntuları bize seramiğin çok daha önce M.Ö. 10000'lerde de yapılmış olduğunu kanıtlamıştır (Gürses, 1998:2-3).

İnsanlar, tarih boyunca çamurdan çok değişik şekillerde yararlanmışlardır. Yaşamını devam ettirebilmek ve güvenli bir yaşam sürmek için barınma ihtiyacından dolayı topraktan kerpiçler yapmışlar ve kerpiçlerle evler inşa etmişlerdir. Üretilen kerpiçler önce güneşte kurutulmuş ve daha sonra pişirilerek daha dayanıklı olması sağlanmıştır. Bu mimari malzeme günümüzde de halen kullanılmaktadır.. (Bekşioğlu, 2010:22)

Günümüz de seramik çamuru sanatsal niteliklerinin yanında bir hammadde, bir malzeme olarak görülüp pek çok yardımcı malzeme ile desteklenerek kendi niteliklerini diğer malzemelerle de paylaşma yolundadır. Seramik, görsel-plastik sanat olarak modern boyutuyla biçimlenirken yeni anlatım diline kavuşur, sanatsal bir ifade aracı

olur. Diğer sanat dallarıyla etkileşim içerisinde olan seramik, modern sanat akımlarının etkisiyle bu gelişimini sürdürmektedir. (Bekşioğlu, 2010:22)

Yukarıda yapılan tanımlamalarda seramik bir malzeme olarak değerlendirilmiştir. Ancak seramiğin bu teknik boyutunun yanında kültürel, sosyal ve sanatsal yönünü niteleyen yaklaşımlarda bulunmaktadır. Seramik, kültürlerin tanımlanmasında ve ortaya çıkmasında çok önemli bir bildirim aracıdır. "Seramiğin kültürel bir nesne olarak taşıdığı teknolojik, dinsel, işlevsel, toplumsal, ekonomik ve mitolojik anlamları vardır" (Çakı,1999:2).

Bu tanımlamalarla seramik denildiğinde teknolojik ve kültürel, iki farklı tanımlama yapılabilir.

Teknolojik anlamıyla seramik; inorganik maddelerin farklı oranlarda karıştırılmasıyla elde edilen, fırınlamadan önce suyla her birleştiğinde plastik haline tekrar dönebilen, kilin, farklı yöntemlerle biçimlendirildikten sonra kurutulması ve dayanıklılık kazanıncaya kadar fırınlanması işlemi ve bu işlemin ardından isteğe bağlı olarak sırlanarak ikinci bir pişirmeden geçirilmesiyle hiçbir zaman bozulmadan binlerce yıl kalabilme özelliğine sahip ürün üretimine ait bilim ve teknolojisi olarak açıklanabilir. Seramik kültürel yönden; ilk çağlardan günümüze kadar geçirdiği süreç içerisinde, estetik ve ekonomik amaçların ötesinde; toplumların duyarlılıklarını, dinsel inanç, ekonomik ve mitolojik hayatlarını ve kullanılma maksadı yönünden birçok özelliğini yansıtmıştır. Seramik malzemenin geçmişten bugüne kadarki tüm evrelerinde yaşam ve insan gelişiminin izlerini görmek mümkün olmuştur. Seramiğin tarihsel süreci insanın, toprağı suyla plastik kıvamda şekillendirmesi ve ateşle buluşturması ile başlamış, ona yaşamsal, kültürel ve dini imgelerini işleyerek kalıcılığıyla gelişimini sürmüştür. Seramik kültürel yönüyle de insan ve yaşam arasında bir bağ oluşturarak iletişim ve bildirim aracı olmuş ve kullanıldığı her alanda yaşanan dönem hakkında bilgiye

ulaşılmasında katkı sağlamıştır. Seramiğin biçimlendirilmesinden, kullanılan aletten, dekor tekniğine kadar seramik üzerindeki her iz toplumlar, hakkında bilgiye ulaşılmasına yol açmıştır. Günümüz de seramik kili sanatsal niteliklerinin yanında bir hammadde olarak görülebildiği gibi diğer malzemelerle de paylaşıldığında zengin görsellik ve plastiklik göstermektedir. (Bekşioğlu, 2010:22)

Seramik, günümüzde görsel-plastik sanatlarda çağdaş bir anlatım diliyle ifade aracına dönüşür. Diğer sanat dallarıyla etkileşim içerisinde olan seramik, modern sanat akımlarının etkisiyle de anlatım zenginliğini artırmaktadır. 20.yy. resim sanatının popüler isimleri seramiği işlevselliğinin ötesinde ele almışlardır. "Picasso Miro, çağdaş seramiğin, geleneksel üretim mantığını değiştirerek, seramik malzeme; bireysel, estetik ve düşünsel yorumları ortaya koymada, sanatçıya yeni ifade" (Ağatekin,1993:8) olanaklarıyla özellikle işlevini dışlayan bir üslupla seramiğe kendi içinde yepyeni biçimler kazandırmışlardır.

BÖLÜM 3. DOKU ve MALZEMENİN TANIMLANMASI

3.1 DOKU

Yeryüzünün oluşması ve canlıların yaşamaları için uygun ortamın oluşması da yine milyarlarca yıl öncesine dayanır. Kesin rakamlar vermek gerekirse; “yeryüzünün kimyasal evrim süreci 4,5 milyar yıl” önce başlamıştır. Canlıların oluşumu ve evrimi ise son 3,5 milyar yılda gerçekleşmiştir. (Keleş, 2001:13)

Bu bağlamda, herhangi bir organizmayı meydana getiren hücre veya hücrelerin yapıları farklılaşır ve çeşitli görevler üstlenirler, birbirine benzeyen hücreler bir düzen içerisinde birlik oluştururlar.

Bu noktadan hareketle, doku, Türkçe sözlükte, biyolojik anlamda “bir vücudun veya bir organın yapı öğelerinden birini oluşturan hücreler bütünü” olarak verilirken bir diğer anlamı ise “bir bütünün yapısı ve özelliği” olarak tanımlanmaktadır. (Türkçe sözlük, 1992:392) Doğada, her birinin kendine özgü dokuları olan, canlı ve cansız binlerce nesne bulunmaktadır. Aynı türde dokuyu, birbirine eş veya birbirini tamamlayan benzer birim biçimlerin, belli sistem ve düzenlerle yan yana gelmesi oluşturur. Suda ve karada yaşayan canlılar ve bitkiler, dokusal özellikleri ile ele alındığında, dokusal oluşumlarda yüzlerce düzen, sistem ve farklı birim görmek olanaklıdır

İnorganik nesnelere dokusal oluşumlar doğrudan iç yapı ile ilişkili olmasına karşın, yaşayan doğadaki dokular, yaşamsal işlevlere veya koşullara göre oluşurlar ve farklılıklar gösterirler. Örneğin zebranın çizgisel dokusu optik yanıltma etkisi ile düşmanlarına karşı bir korunma sağlayabilir. Çöl sıcaklığında aylardır susuzluğa rağmen yaşamını devam ettiren dev kaktüslerin, depoladıkları sularını muhafaza etmelerinin nedeni, ışık ısısını dağıtan dikenli ve yarım silindirlerden oluşan ana gövdenin dokusal yapısı olabilir.

Bazı dokular, birimlerin birbirini tamamlayarak eklenmeleri ile oluşmasına karşın bazı dokular ise hem birim biçimi hem de birim biçimlerinin yan yana gelmesinde matematiksel bir düzen gösterirler

Herhangi bir organizmayı meydana getiren hücre veya hücrelerin yapıları farklılaşır ve çeşitli görevler üstlenirler, “birbirine benzeyen hücreler bir düzen içerisinde birlik oluştururlar ve böylece dokular meydana gelir” (Şahin 1995:169). Bu anlamda bir hücrenin biçim veya yapı bakımından kendisine benzeyen başka birçok hücreyle bir görevi yapmak üzere organizmaların içinde yer alan ‘dokular’ histoloji biliminin alanına girer.

Doku konusunu daha detaylı inceleyecek olursak. Bu başlığı Doğal Dokular ve Yapay Dokular olarak iki başlık altında incelemek mümkündür. Doğal Dokular’ın alt başlıkları düzenli ve düzensiz dokular olarak ikiye ayrılırken yapay dokular ise optik doku ve yapay dokuda işlevsellik ve görsel etkiler olarak ayrılmaktadır.

Doğadaki canlı cansız bütün nesnel oluşumların kendine özgü karakteristik dış yapıları **doğal dokular** olarak adlandırılır. Doğal dokular, organik ve inorganik olarak iki grupta incelenebilir. İnorganik nesnelere, element atomlarının veya element birleşimleri ile oluşan molekül yığılımlarından meydana gelmektedir. Taşlar, madenler ve kayalar bunlara örnek olarak gösterilebilir. Organik nesnelere yani hücre çoğalması ile var olan, yaşayan doğal nesnelere, doğal oluşumlarındaki karakteristik özellikler ve farklılıkların çok yönlü nedenleri vardır. Öncelikle bu nedenlerin başında o nesnel oluşumun dokusal yapısı, yaşam işlevi ile doğrudan ilgilidir. Örneğin kirpinin dikenli dış yapısı düşmanlarına karşı korunmasını, filin deri dokusunun kırışık olması ışık ısınıyı yani güneşin ısınıyı daha geniş bir alana yayarak azaltmasını sağlar.

Düzenli Dokular

Doğal dokular incelendiğinde, belli birim biçimlerin, belli düzenlerle yan yana gelerek dokuyu oluşturduğunu yani o doğal objenin karakteristik dış yapısını meydana getirdiği görülebilir. Küçük girintiler, çıkıntılar, negatif-pozitif kürecikler, birbirine ağ şeklinde bağlanan çok yönlü çizgisel damarlar, konik dikenimsi çıkıntılar, birbirine paralel çizgisel kabartılar, temel geometrik formlara yakın altıgen, üçgen, dikdörtgen, çokgen, küre, yarımküre, çeyrek küre veya amorf çukurluklar, tümseklikler ve bunların yan yana geliş sistemleri, sıralanışları, dizilişleri her objede farklılıklar gösterir.

Düzensiz Dokular

Daha öncede belirtildiği gibi, organik veya inorganik dokular, o objenin karakteristik özelliğini yansıtan belli birimlerin belli düzenlerle yan yana gelmesinden oluşur. Doğal doku oluşumlarında genellikle dokusal yapıyı meydana getiren birimler farklılıklar gösterebilir de benzer birimler olarak birbirlerini tamamlarlar. Örneğin, bir yaprağa bakıldığında, birbirlerini tamamlayarak dokuyu oluşturan büyüklü-küçüklü amorf çukurluklar, tümseklikler ve birbirlerine bağlanan ağ şeklinde düzgün olmayan bir yapı görülür. Çeşitli ağaçların dokusal yapılarını meydana getiren birimler, yan yana gelişlerinde birbirini tamamlayarak bütünü oluştururlar.

Optik Dokular

Aynı karakterlerde bir dokusal oluşum, eş veya benzer birimlerin belli düzenler içinde yan yana gelmesiyle kendini gösterir. Bir yüzeyin hareket kazanması ise dokuyu meydana getiren birimlerin biçimleri ve bunların yan yana geliş sistemleri ile ilgilidir.

“Dokusal yapıyı oluşturan birim biçimlerin matematiksel sistemlerle, büyümesi-küçülmesi, giderek değişime uğraması, belli merkezlerde toplanması, dağılması ve giderek döndürülmesi ile yüzeye optik hareket kazandırılabilir” (Demir, 1993:72)

Yapay Dokuda İşlevsellik Ve Görsel Etkiler

Doku denildiğinde genel olarak, bir nesnenin yüzeyindeki girintiler, çıkıntılar, pürüzlülükler düşünülmektedir. Ancak, çizgi, nokta, renk ve açık-koyu değerlerle yüzlerce, binlerce görsel doku etkileri oluşturmak olanaklıdır. Bu tür dokular göze hitap eden dokulardır ve görsel (vizüel) dokular olarak adlandırılırlar.

3.2 DOKU ÇEŞİTLERİ

Doğadaki canlı ve cansız bütün nesnel oluşumların kendine özgü karakteristik dış yapıları doğal dokular olarak adlandırılır. Doğal dokular, organik ve inorganik olarak iki grupta incelenir. Organik dokular ise görerek algılanan görsel dokular, dokunarak algılanan gerçek dokular, hareketle oluşan dokular ve sürece bağlı olarak değişken dokular olarak çeşitlendirilir.

Organizmanın, canlılığa bağlı bir işlevi karşılamak üzere meydana getirdiği dokulara organik dokular denir. “Tüm canlıların iç yapılarına bağlı dokuları organik dokular oluşturur” (Atalayer,1994:19). İnorganik dokular, atomlardan ve elementlerden veya birleşimleri ile oluşan molekül yığılmaları ile meydana gelmektedir. Taşlar, madenler ve kayalar bunlara örnek olarak gösterilir.

Bu başlık altında dört tip doku incelenecektir. Bunlardan ilki gerçek dokular, ikincisi görsel dokular, üçüncüsü dinamik dokular ve sonuncusu değişken dokular olarak detaylandırılacaktır.

3.2.1. Gerçek Dokular

Algılamak için sadece dokunma duyusunun yeterli olduğu algılanabilen yüzey özelliklerine sahip olan dokulara gerçek dokular denir. Doğanın kendi koşulları

içerisinde oluşabilecek olan bu dokular aynı zamanda insan tarafından da farklı malzemeler kullanımıyla da oluşabilirler

Bu tarz dokular diğer doku türlerinden farklı olarak değişik bir his uyandırır. Örnek verecek olursak bir köpeğin tüyelerine dokunulduğunda hissedilen yumuşaklık duygusu ile bir ağacın gövdesine dokunulduğunda hissedilen de farklıdır. Aynı zamanda bu tarz dokular çoğunlukla aynı türde dokuların ya birbirine benzer şekilde ya da birbirini tamamlayan birim elemanların belli bir ritim içerisinde yan yana dizilimleriyle oluşurlar (Demir 1993:70) Birim elemanların yan yana gelerek oluşturdukları bu düzen genellikle iç yapıya uygundur ve kesin bir fonksiyonun cevabı olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 1: Ağaç Dokusu Örneği

3.2.2. Görsel Dokular

Doğanın kendi koşulları içerisinde var olan ya da insan eliyle yaratılmış birçok doku, dokunma duyusuna cevap vermeyen fakat görüldüğü anda gerçek doku hissi uyandıran bir etkileri vardır. Bu tip dokular literatürde görsel doku olarak tanımlanırlar. Yapay ya da vizüel dokular olarak da tanımlanan bu dokular Tüzcet'e (1967:4) göre "renklerle, motiflerle, çizgi ve tonlarla teşkil etmiş iki boyutlu elemanlardır, fakat gözümüze bir doku olarak tesir ederler".

Bu tip dokulara örnek olarak, doğa içerisindeki yeşille kamufle olabilen çekirgeleri, bulunduğu doğa elemanının rengini alan bukalemunları ya da çöl sıcağından korunma işlevine sahip derileriyle zebra gibi gösterebiliriz.

Şekil 2: Kendini Kamufle Edebilme Özelliğiyle Bukalemun Görsel Dokuya Örnek

3.2.3. Dinamik Dokular

Bugünün teknolojisiyle birlikte geçmişte fark edilmeyecek kadar küçük olan dokular mikroskopla büyütülebilmektedir. Görülmeyecek kadar uzakta bulunan dokular teleskopla yakınlaştırılabilmektedir. Kısacası harekete bağlı olan hareket sırasında oluşan dinamik dokular da fotoğraf makinesiyle durdurulup kolaylıkla algılanmaktadır.

Şekil 3: Mikroskop ve Teleskop Görüntüleri Dinamik Dokuya Örnek

Kısacası hareket temelli dokulara dinamik dokular denir. Bu noktada dinamik dokular diğer dokulardan oldukça farklı olarak “ hareket eden çeşitli cisimlerin meydana getirdikleri dokular” (Tüzcet, 1967:5) olarak da tanımlanmaktadır. Dinamik bir dokunun görünümünün belirleyicisi, hareketin hızı, yönü, gücü ve son olarak niteliğidir. Bu doku tipine örnek verecek olursak bir süt damlasının meydana getirdiği dinamik doku, saniyenin 1/100 000’i hızla çekim yapabilen bir fotoğraf makinesiyle görüntülenebilir ve bu dinamik dokuya bir örnek oluşturur.

Şekil 4: Dinamik Dokuya Örnek

3.2.4. Değişken Dokular

Demir'e (1993:70) göre "objenin esas yapısı bozulmasa da dış yapısındaki görüntü başkalaşımına" değişken doku denir. Zamana, doğanın koşullarına ve insana karşı koymadan değişime uğrayan dokulardır. Dış yapıdaki bu değişim kesinlikle anlık değildir ve geniş bir zaman dilimini kapsar. Sürece bağlı olarak algılanabilen bu dokular değişken dokular olarak tanımlanır. Mevsimlerin değişimi ya da bir insanın yaşlanmış elleri bu doku tipine örnek olarak gösterilebilir.

Şekil 5: Değişken Dokuya Örnek

3.3. SERAMİK DOKU

"Biçim verme endişesi bütün sanatlarda ortaktır. Fark, biçim verilen malzemededir" (Mülayim, 1994:20). Bütün sanatlarda olduğu gibi, plastik sanatlarda da, bir eserin ortaya çıkabilmesi için, bir hammaddenin işlenmesi, elden geçirilmesi gereklidir.

Sanatçı olarak nitelediğimiz bireyin ortaya bir iş koyabilmesi için, bir veya birkaç tür malzemeyi işlemesi, yoğurması, kısacası şekillendirmesi gerekir” (Mülayim,1994:51).

“Yoksul ve mutlu, basit ve yüce olmak, azla en yüksek sonuçlara ulaşmak, bu aynı zamanda malzemeye de yansır. Bütün malzemelerin içinde en basit, yoksul ve zengin olan kildir, topraktır... Bu dünyada çömlekçilik, seramikçilik kadar az malzeme ve emek gerektiren, daha eski, insanlığın başlangıcından beri tüm insanların akıllarını ele geçirmiş, form anlayışını daha yüksek bir dereceye ulaştıran, hiçbir alet olmaksızın, her gün kullanılan nesnelere olduğu kadar, en mükemmel sanat eserlerini yaratan, başlangıçtan sona kadar yaratıcılık alanında bu kadar hayalle dolu, binlerce yıl önce olduğu gibi bugünde var olan hiçbir sanat yoktur. İster bir vazo, ister insanoğlunun, kilden oluşturulmuş bir heykeli olsun, insanın elleri ve ateş tek başına, aletlerin yardımı olmaksızın bir gizem yaratabilir” (Mülayim,1994 :23).

Seramik insanın doğaya hakim olmaya başlaması ve onu kendi gereksinimlerine göre yönlendirmesiyle biçim kazanmıştır. İlkçağ kültüründe seramiğin kazandığı farklı anlamlardan, işlevsel anlamıyla, kap-kacak ihtiyacını karşılayanın yanı sıra kültürel bir nesne olarak dinsel bir anlamı da vardır. "O dönemde doğa, insan için bilinmezlerle, gizem ve korkularla doluydu. Bu durum onda sürü halinde yaşamaya başladığı andan itibaren hâkim olamadığı, korktuğu ya da yaşamını sürdürmesinde çok önemli olan şeylere karşı bir inanç ve kutsallık kavramının gelişmesine yol açtı.” (Çakı,1999:54). Böylece dinsel amaçlı kap-kacak ve bunların yanı sıra ana tanrıça heykelcikleri oluşturulmaya başlanmıştır. Ana tanrıça heykelciklerini şekillendirenler sadece ellerini ve tırnaklarını kullanarak süsleme yapmaya başlamışlardır. Boyut olarak küçük olan ana tanrıça heykelciklerinde, seramikte doku araştırmalarının ilk izlerini görmekteyiz

Şekil 6: Ana Tanrıça Heykelcikleri

Seramik yüzey üzerinde doku oluşumu, gerçek ve görsel dokular olarak ikiye ayrılabilir. Bu doku oluşumlarında başta parmaklarını kullanarak biçimlendirmeye başladığı çamurun üzerinde; parmaklarını, tırnaklarını bastırarak elde ettiği gerçek doku etkilerini, farklı aletler, doğal malzemeler kullanarak çeşitlendirmiştir.

Daha önceleri çamurunu "parmak bastırarak, kazıyarak süsleyen insan, sonradan doğadaki renkli toprakları kullandı ve giderek astar tekniğine ulaşan dekor yöntemlerini geliştirdi. Sırın bulunması ile renkli sırlar önemli dekor araçları oldular" (Arcasoy,1993:1). Sır adı verilen ve seramik çamurunun üzerinde belirli bir fırın sıcaklığında eriyen camsı yapı, seramikte yepyeni görsel doku etkilerinin arayışına neden olmuştur.

3.3.1. Artistik Seramik Biçimlendirmede Kullanılan Bazı Çamur Çeşitlerinin Doku Üzerinden Ele Alınması

Çamurun ateşle kazandığı direncin insan tarafından farkedilmesi çamuru ateşin sıcaklığında seramiğe dönüştürmüştür. Bu başlangıçla birlikte bir arayış başlamış ve bu bağlamda seramikte dokunun oluşumu süreci devreye girmiştir. Bu sayede insanoğlu ilk başta sadece plastikliğini ve kolay biçim almasını keşfettiği çamurun, farklı çeşitlerini keşfetmiş, gelişen teknolojiyle de biçimlendirme stiline uygun çamur çeşitlerini hazırlamaya başlamıştır. Çamurun çeşitlenmesi doğal olarak çamurun kullanılarak

uygulanan biçimlendirme yöntemlerini de bir hayli geliştirmiştir. İlk başta sadece kütleden oyma ya da çimdikleme yöntemleriyle kısacası el ile biçimlendirilen çamur tornanın icadıyla çok daha hızlı, kolay ve seri biçimde üretilmeye başlanmıştır. Bugün ki teknolojiyle de mekanik aletlerin yardımıyla biçimlendirme işlemleri yapılmaktadır. Gelişim toplumun içerisinde başlayan farklı kültürlerin iletişimleriyle de oldukça hızlanmıştır. İlk önceleri biçimlendirdiği çamuru daha güzel bir hale getirebilmek için astarları kullanan insan daha sonra sırları bulmuştur. Sırları seramiğin üzerine uygulayarak yeni teknikler bulmuş ve bu bulduklarını ateşle ilişkilendirip farklı pişirim yöntemleri geliştirmiştir. (Ağatekin, 2002:27)

Seramik sanatının diğer sanat dallarından en büyük farkı biçimlendirme aşamasındaki teknik ve teknolojik üslubun etkisinde gelişmesidir. Artistik seramikte biçimlendirmede uygulanabilecek olan dokularda seramiğin yapımında kullanılacak olan çamurun çeşidine, tercih edilen biçimlendirme yöntemine, dekor, sır ve pişirim teknikleri etkisinde çeşitlilik kazanmıştır.

Seramik bir yüzey doku her zaman tek bir yöntem veya teknik uygulamaya bağlı olarak oluşmadığından biçimlendirme yöntemleri ve bu yöntemlerle biçimlendirilmiş yüzey ve biçimler üzerinde uygulanan farklı teknikler bir başlık altında bütün olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. (Ağatekin, 2002:29)

Günümüzde artistik seramik yapımında kullanılan birçok farklı özelliği olan ve farklı kullanımlara cevap veren çokça çamur çeşidi vardır. Çamur çeşitlerinin her biri, kendilerine has özellikleri nedeniyle farklı dokular ortaya koymaktadırlar. Bu farklı özellikleri, renkleri, katkı maddeleri, plastikliği, biçimlendirmede kullanılan yöntemlere göre değişiklik göstermesinden ayırt edebiliriz. Bu özelliklere bağlı olarak da farklı isimlerle tanımlanırlar. Bu noktadan hareketle bu başlık altında belli başlı beş çeşit seramik örneği tanıtılacaktır.

Bu başlıklardan ilki kırmızı çamurdur dünyanın birçok ülkesinde bulunan kırmızı kil, bu çamurun hammaddesidir. Kırmızı çamur, rahat kullanımlı, kolay biçim alan ve rahat kullanımı ve tane boyutlarının inceliğiyle geçmişteki gibi bugün de oldukça revaçtadır.

Kırmızı çamurun geleneksel anlamda yapı malzemesi olarak üretiminin yanında geleneksel günlük obje üretimlerinde de kullanılır. Özen (2001:12-13) bu durumu şu sözleriyle ifade etmiştir. “kullanıcının ve kültürün geleneksel, fonksiyonel veya teknolojik ihtiyaçlarını temel alarak üretilen çanak çömlek gibi günlük kullanıma yönelik bu eşyaların üretiminde yeğlenen bir çamur türüdür. Ayrıca bugün kırmızı çamur kullanarak “geleneksel çömlek şekillendirme yöntemlerini ve biçimlerini günümüze yansıtmış çağdaş yorumları yerli yabancı sanatçıların çalışmalarında bulmak mümkündür” Giray’da (1998:27) kırmızı çamurun kullanımına Sadi Diren’in işleri üzerinden şu sözleriyle vurgu yapmıştır “yuvarlatılmış oylumlara karşıt oluşturan sert ve köşeli kabartmalar, düz ve pürüzsüz yüzeyleri canlı kılan noktasal ve çizgisel doku örnekleridir.”

Şekil 7: Yapı Malzemesi Kırmızı Kilden Üretilmiş Tuğla Ve Çömlek Örneği

Şekil 8: Sadi Diren, Kırmızı Kil Seramik Çalışması Örneği

Bu alandaki ikinci başlığımı döküm çamurudur. Döküm çamuru az su ihtiva eden, çok akışkan, içeriğinde özel oranlarla kimyasal maddeler içeren bir tür olarak literatürde yer almaktadır. Kullanım alanlarına göre 1000 °C ile 1200 °C lik döküm çamuru olarak iki çeşidi mevcuttur. Döküm ile biçimlendirilen bu çamur, seramik endüstrisinin hızlı ve kolay üretim mantığına cevap vermek adına alçı kalıplara dökülerek şekil alır. Döküldüğü kabın biçimini aldığından doku oluşumu da kalıba işlenen veya kalıptan çıkan ürüne yapılan işleme bağlı olarak çeşitlenebilir.

Günümüzde birçok seramik sanatçısı, artistik üretim eserlerinde döküm çamuru biçimlendirmenin farklı aşamalarında müdahale ederek doku oluşumunu arttırmaktadırlar. (Ağatekin, 2002:33)

Döküm çamur üzerinde dokusal etkilerin oluşmasında farklı bir yöntem olarak sirke ve asitten de faydalanılmaktadır. Bu noktada 1000 °C lik döküm çamuru kullanılmakta ve kurutulmuş çalışmaların üzerine fırça yardımıyla sirke veya asit gibi sıvılar sürülerek yüzeyin kat kat açılmasına ve yeni bir doku oluşum yaratım sürecine gidilir.

Şekil 9: Tez Sahibinin Döküm Çamur Seramik Çalışması Örneği

Kelime anlamı olarak pişmiş seramiğin kırığı olarak tanımlanan şamotun çamuru ise içinde pişmiş seramik parçaları bulundurur. Bu tür 1200 °C kadar pişirilebilmekle birlikte sıcaklık değişimlerinden fazla etkilenmez ve su emme özelliği oldukça azdır. Bu nedenle şamotlu çamur dış mekana uygulanılacak olan dış panolardaki seramik çalışmalarında kullanılır.

Şamotlu çamurun, içerdiği seramik kırıkları çamurun kendine ait pürüzlü gerçek bir dokuya sahip olmasına neden olur. Bu pürüzlülükle sağlanan gerçek doku pek çok seramik sanatçısının çalışmasında görülür. Bu etki çamurun kurummasına yakın ve kuru durumdayken yumuşak bir sistire ile yüzeydeki şamot parçaların üzerinden geçilmesiyle oluşur. (Ağatekin, 2002:35)

Şekil 10: Erdiñ Bakla Şamotlu Çamur Seramik Çalışması Örneği

Dördüncü tip çamurumuz porselen çamurudur. Gözenekleri çok az ve çoğunlukla beyaz renktedir. İnce ve ışığı geçirecek derecede saydam olması sebebiyle özellikle porselenin seramik ürünler arasında özel bir yeri olmasına katkı sağlar. Bu nedenle kullanım alanları oldukça genişlemiştir.

Şekil 11: Erdiñ Bakla Porselen Çamurla Seramik Büst Örneği

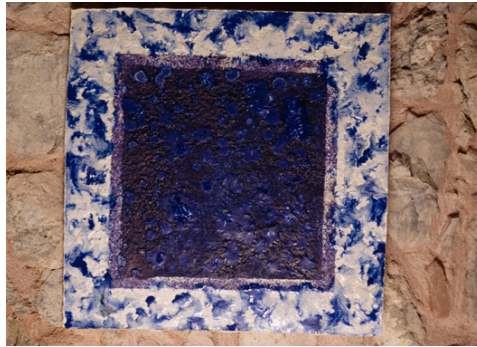
Günümüzde özellikle seramik endüstrisinde, mutfak eşyaları ve sağlık gereçlerinden elektrik yalıtım malzemelerine kadar çok geniş bir yelpaze de kullanılmaktadır. Arcasoy (1983:134) “porselenin şekillendirilmesinde her türlü şekillendirme yönteminin

uygulanabileceği bir çamur çeşidi olmasından da ileri gelmektedir.” gibi bir tanımlama yapmıştır. Porselen çamurunun akışkan olarak da kullanabilmesiyle birlikte yukarıda verilen kullanımlarının yanı sıra seramik sanatçıları da eserlerinde özellikle vurgulayarak farklı dokular elde etmektedirler.

Son çamur tipimiz ise Mısır Çamuru ’dur. Türedi Özen ve Alpman (1998:84) içeriğini şu şekilde tanımlamışlardır. “Kuvars tabanlı soda-silikat karışımı, parlak renklere sahip bir seramiktir. Bu seramiğin yapımında Eski Mısırlılar kuru alkalik göl artıklarından elde edilen ham soda ile toz haline getirilmiş çakma taşı ve Nil Kili kullanmışlardır. Düşük sıcaklıklarda pişirilen bu ürünlerin rengi genellikle mavi veya yeşildir”. Eski Mısırlılar boncuk, muska, mimari süsleme, kapı ve heykel yapımında bu türü kullanmışlardır. (Ağatekin, 2002:36)

Bugün artistik anlamda Mısır çamurunun parlak dokusunun kullanan sanatçılarımız mevcuttur. Güner (1999:28) “Sanatın bir ifade aracı olmasının yanı sıra seramiğin teknik dünyası da uçsuz bucaksız bir olgudur...” ifadesiyle yaptığı çalışmalarında Mısır çamuru kullanarak bu çamurun görsel dokusundan yararlanmışır.

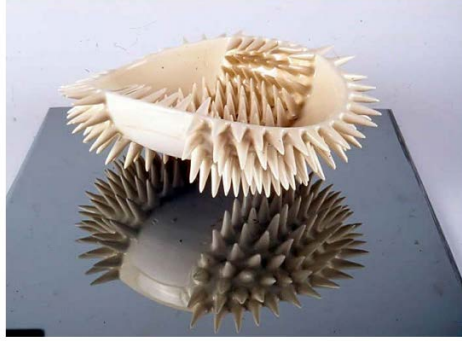

Şekil 12: GÜNGÖR GÜNER’e ait Mısır Çamurlu Seramik Çalışma Örneği

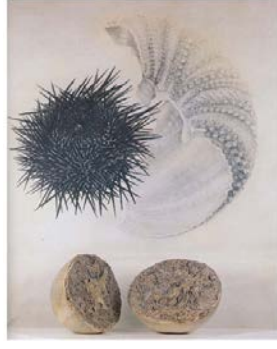
3.1.2 Seramik Doku Çalışması Yapan Yerli Sanatçılar

Bu başlık altında üç seramik sanatçısının örnekleri ile ele alınmıştır. İlk sanatçı GÜNGÖR GÜNER, ikincisi Melike Abasıyanık Kurtiç ve son sanatçı Atilla Galatalı’dır.

Güngör Güner; 1962 yılında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Seramik Bölümü'nü bitiren sanatçı, öğrenciliği süresince Taylan ve Almanya'da stajlar yapmıştır. 1964 yılında Milli Eğitim Bursunu kazanarak, Stuttgart Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Seramik Bölümü, Höhr-Grenzhasen, Devlet Seramik Sanat Okulu, Berlin Güzel Sanatlar Akademisi Seramik Bölümü'nde sanatsal çalışmalar yaparak 1972 yılında Regensburg Seramik Mühendisliği okulunu bitirmiştir. Sanatçı halen Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik-Cam Bölümü başkanlığı görevini sürdürmektedir. Sanatçı, tornada şekillendirdiği formlarının üzerine, diken biçiminde şekillendirdiği birimleri düzenli bir sırayla ekleyerek rölyef karakterli dokular oluşturmaktadır

Melike Abasıyanık Kurtiç; 1955 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Dekoratif Sanatlar Bölümü'nü bitiren sanatçı, 1960-1962 yılları arasında Eczacıbaşı Seramik Fabrikalarında dekor ve serbest form tasarımları üzerine çalışmalar yapmıştır. Danimarka Kraliyet Porselen Fabrikası'nda üretim tasarımları hazırlamış ve konuk sanatçı olarak Kopenhag Güzel Sanatlar Akademisi Seramik Bölümü'ne devam etmiştir. 1971-1975 yıllarında Almanya'da seramik çalışmaları yapan Kurtiç, Nord-Rein Vestfalein Tatbiki Güzel Sanatlar Odası üyeliğine kabul edilmiştir. Eserlerinde, pürüzsüz yüzeylerle, çamurdan oluşturduğu kıvrımlarından yararlanarak tasarladığı yüzeyleri birleştirmiştir. Formları, küre ve yarım kürelerden oluşmaktadır.

1936 yılında doğan **Atilla Galatalı** 1994 yılında yaşama veda etmiştir. 1955 yılında geçirdiği bir rahatsızlık sonucu işitme duyusunu kaybeden sanatçı, 1957 yılında Bedri Rahmi ve Eren Eyüboğlu'nün atölyesinde mozaik çalışmaları yaparak çalışmalarına başlamıştır. 1960 yılında İ. Hakkı Oygur ve Hakkı İzzet'in seramik kurslarına katılan Galatalı, 1967 yılında ilk atölyesini açmıştır. Çeşitli ödüller alan ve sergiler açan sanatçı, 1984 yılından sonra seramik üzerine kuramsal araştırmalar yapmaya başlamıştır.

“Ay Kraterleri” adını verdiği dizi ile seramiğe başlayan Galatalı, 1970’li yıllarda giderek daha büyük yüzeyler kullanarak geometriye duyduğu ilgiyi seramiklerine yansıtarak “Ekoloji” dizisini ortaya çıkartır. 1980’li yıllarda, yerkürenin katmanları ve jeolojik oluşumlarından etkilenerek rölyef karakterli dokular tasarlamıştır. Son yıllarında ise “kıvrılıp bükülen, katlanan dokular, etkin birer anlatım ögesi olurlar. Sesin, hareketin, akıp geçen zamanın metaforlarıdır bunlar. Yaşlı toprağın ve derin denizlerin katmanlarıyla zamanı ölçer, kıvrımlardan oluşan sesleri görür, dinler...” (Turay, 1996, s.20, 22)

3.1.3. Seramik Doku Çalışması Yapan Yabancı Sanatçılar

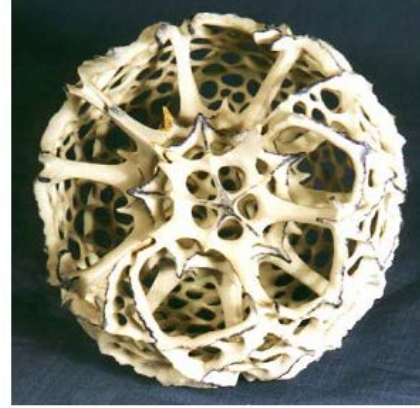
Bu başlık altında da yine bir önceki başlıkta olduğu gibi seramik doku çalışması yapan üç sanatçıya detaylı olarak yer verilecektir.

Anne Goldman; 1970’li yıllarda seramikle tanışan Amerika’lı sanatçı, o yıllarda dokulu endüstriyel seramikler üzerine yoğunlaşmış, 1980’li yıllarda ise sanatsal yönünü kuvvetlendirmek amacıyla büyük boyutta seramik heykel çalışmalarına yönelmiştir. Goldman seramiklerinde, rüzgarın ve yağmurun yarattığı kumtaşı oluşumlarından etkilenerek ve oyma tekniğini kullanarak rölyef karakterli dokular oluşturmaktadır. Sanat görüşünü, “Doğa çok mükemmeldir. Herşey oradadır, oluşumlar, mağaralar, kemikler ve taşlar. İfade etmeye çalıştığım şey, bu dünyadaki güzellikler olan saygım ve aşkımdır. Kil benim dilimdir” şeklinde açıklamaktadır (<http://www.annegoldmanceramics.com/altprofile.html>)

1942’de Münich ‘de doğan **Gerhard Lutz**, öğrenimini resim ve heykel üzerine yapmıştır. Prof. Heinrich Kirchner’in master sınıfına katılan sanatçı, üniversiteyi bitirdikten sonra 1970’de Niederaltreich’da sanat dersleri vermiştir. Aynı yıllarda Friederike May’ın Atölyesinde seramik çalışmaları yapmıştır. Burada öğrendiği klasik seramiklerden sonra kendini geliştirmiş ve serbest sanatsal objelere yönelmiştir. Sanatçı, kabuk-çekirdek ve bunların bağlantılarından oluşan çok katmanlı organik basit objelerle ilgilenmiştir. Bu ilgiyi kendi sözcükleriyle “nasıl hafif açılmış ya da soyulmuş dış

kabuktan içeriye, çekirdeğe bakmak mümkünse aynı şekilde içerideki çekirdekten dış kabuğa açılmak da mümkündür” şeklinde açıklamaktadır. “Gerhard Lutz çalışmalarında çoğunlukla basit küresel bir formu ele alıp, onu karmaşık bir iç yapı ile veya telkari inceliğinde işlenmiş bir dış yüzeyin içini karmaşık bir iç çekirdek ile donatıp zıtlıklar oluşturmaktadır”. (Neue Keramik, Temmuz-Ağustos, 2003, s.12-13)

Beatrijs Van RHEEDEN, 1991 yılında Budapeşte Uygulamalı Sanatlar Akademisi’nde yüksek lisansını tamamlamıştır. Erken dönem seramikleri ile son dönem seramikleri arasında form, çamur ve teknik farklılıklar olsa da sanatçı, mimariden esinlenerek seramikler üretmiştir. Erken seramiklerinde sert hatlar ve geometrik formlar kullanan Rheeden, son eserlerinde daha yuvarlak ve yumuşak hatlı formlar kullanmıştır. 1990’lı yıllarda birbirine benzeyen birimlerden oluşan formlar, kuleler ve merdivenler üzerine çalışmıştır. Bu dönem işlerine Endonezya’daki eski tapınlardan etkilenerek “Candi” ismini vermiştir (Ceramics: Art and Perception No:42, 2000, s.17)

BÖLÜM 4. TEZ SAHİBİNİN UYGULAMALARINDAN SEÇMELER

Sanatın dili tarihsel süreçten beri yoruma açık olduğu gibi aynı zamanda kişiyi düşünmeye gerçek hayatla sanatçının hayal dünyası arasında bir köprü kurmaya itmektedir. Sanat çoğunlukla bilimde olduğu gibi doğrusal bir çizgi üzerinde ilerlememektedir. Bu süreç çoğunlukla oldukça inişli çıkışlı zaman zaman rastlantısal zaman zamanda olasılıklarla doludur. Çok zengin içerikli olması ve sınırlarının net bir biçimde çizilememesi sanatın net bir tanımının yapılmasını engellemektedir. Zamanın ötesinde ilerleyen sanat yapıtının kalıcılığı da buna bağlıdır. Her dönemde yeni bakış açılarıyla yorumlanmasını gerektirir. Bu nedenledir ki tarihsel süreçte sanatın ne olduğu ve nasıl gerçekleştiği yorumları sürekli değişmiştir. (Ötgün, 2009:160)

Freeland (2008:11) sanat yapıtıyla ilgili yorumunu şu şekilde yapmıştır;

. "Bir kuram ,tanımdan daha farklı ve kapsamlıdır, incelenen görüngünün derli toplu bir açıklamasını ortaya koyar; laf kalabalığı ve özelleşmiş bir terminoloji kullanarak belirsizlik yaratmak yerine, şeyleri anlamlandırmaya yardımcı olmalı, temel ilkelerden elde edilmiş gözlemleri sistematik bir düzene sokmalı ve birleştirmelidir”

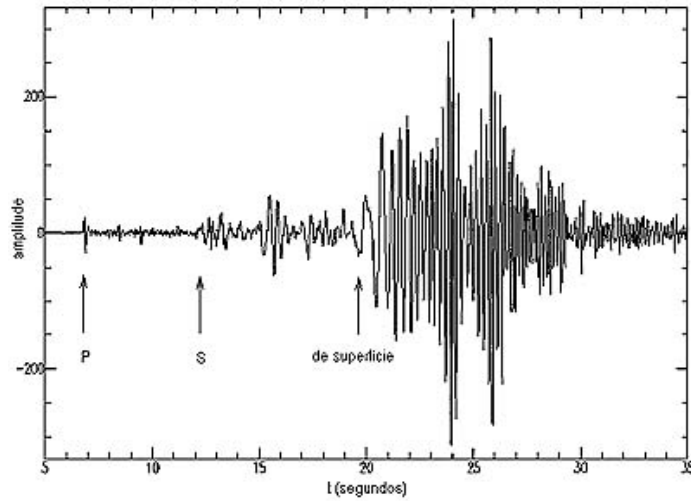
4.1. UYGULAMALARA DAİR GENEL FİKİR ve YAKLAŞIMLAR

Tez sahibinin çalışmalarının yaratım sürecine geçmeden önce bu seri de ortaya koyduğu yaklaşımın teorik alt yapısını incelemekte fayda vardır.

Tez sahibi çalışmalarında seramik form ve yüzeylerde organik doku yaratmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda, seramik dokular elde edildikten sonra çeşitli sır ve oksit türleriyle form üzerine ya da yüzeylere aktarılmıştır.

Tez sahibi bu noktadaki sanat yaklaşımı hayatın ritmini betimlemektir. Yaratım sürecinde hayatın ritmini gösteren ses kayıtları için olan ses dalgası, deprem hareketlerini kaydeden cihazın sismografi dalgaları ya da kalp ritmini gösteren kardiyovasküler aletlerin ekran görsel hareketleri kısacası ritm duygusu ve ritmi ifade eden görsellerin birçoğunun rehberlik ettiği sanatçı tarafından söylenmektedir. Sonuç olarak bu ritm seramiğin teknikleriyle buluşturulmuş ve bu sayede uygulamada yeni, özgün form ya da pano çalışmaları yaratılmıştır.

Dokuların, hayatın ritminin bir nevi betimlemesi olarak yorumlanması mümkündür. Bu oluşum sürecine ritm duygusu ve ritmi ifade eden görsellerin (bu görsele sismografi cihazı örnek gösterilebilir) kılavuzluk ettiği söylenebilir. Neticede bu ritm, seramik teknikleriyle uygulanarak yeni, özgün form yada panolar yaratılmıştır.

Şekil 13: Sismografi Cihazı Dalgaları

Şekil 14: Müzik Kayıt Cihazı Ses Dalgaları Görseli

Şekil 15: Kardiyovasküler Cihaz Kalp Atış Görseli

4.2. UYGULAMALARIN YARATIM SÜRECİ

Dokuların elde edilmesi esnasında kullanılan malzeme, çoğunlukla çiçekçilerin çiçek aranjmanlarının altlığı olarak kullandığı aranjman süngeridir. Kolay şekillendirilebilen bir malzemedir. Yaklaşık 7*21*8 cm ebatlarındadır.

Bahsedilen süngerin üzerinde oluşturulan dokularla, elde edilecek olan seramik dokuların alt yapısı hazırlanmaktadır

Şekil 16: Sünger Üzerinde Doku Oluşturulması Aşaması

İkinci aşamada; 1000 °C lik döküm kilinin maşrapa yardımıyla dökülmesi ile sünger üzerinde oluşturulan dokuların içlerine aktarılması sağlanmaktadır.

Şekil 17: Süngerin İçine Çamurun Aktarılması Aşaması

Kurumaya bırakılan sünger ve kil tamamen kurduktan sonra bisküvi pişirimine girer ve pişirim sonrasında elde edilen dokular amaca yönelikse değişik oksit ve sırlama işlemlerinden sonra bir pişirim daha yapıp gerçek kimliğine form yada pano olarak kavuşturulur.

Şekil 18: Bisküvi Pişirimi Sonrası Çamurun Aldığı Şekil

Şekil 19: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu

Şekil 20: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu

Şekil 21: 1000 °C lik Bisküvi Pişirimi Sonucu

4.3. SERAMİK FORM ve YÜZEYLER ÜZERİNDE DOKU ARAŞTIRMASI ÖRNEKLERİ

Bir önceki başlıkta seramik çalışmasının temel yöntemleri verilmiştir. Bu başlık altında ise seramik form ve yüzeyler üzerinde doku araştırması örnekleri üzerinde durulacaktır. Tez sahibinin organik doku kullanımıyla oluşturduğu seramik çalışmalarında form ve yüzey araştırmaları örneklerinin süreçleri ve sonuç ürünleri ortaya konulurken aktarımın nasıl gerçekleştiği ve çeşitli doku örneklerinin özellikle pişirme, oksitleme etkileriyle nasıl farklılaştığı da ortaya konulmuştur. .

Bu noktadan hareketle, elde edilen dokuları değişik pişirme teknikleriyle elde etmenin mümkün olduğu tez sahibi tarafından belirtilmiştir. Aşağıda görseli sunulan dokular macsabal ¹fırınında pişirilmiştir. Bu pişirim sırasında dokular üzerinde kobalt oksit, bakır oksit ve demir oksit kullanılarak yüksek dereceli pişirimde farklı etkiler elde edilmeye çalışılmıştır.

---

¹ **MACSABAL FIRIN**

HU Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nde “ MACSABAL ODUN PİŞİRİM FIRINI

2008 yılında Merkezi Zibo-Çin'de bulunan Uluslararası Seramik Sanatçıları Derneği'nin ilk toplantısında Bölümümüz öğretim görevlilerinden ve bu derneğin kurucu üyelerinden Doğan Özgündoğdu ve Mutlu Başkaya, Kim Yong Moon'u ilk kez Zibo'da tanır ve HU GSF Seramik Bölümü Kuruluna bu ustanın ismini önerirler. Bölüm kurulu, bu ismi onaylayınca kendisinin Türkiye'ye geliş sürecindeki bürokratik işlemler başlamış olur.Koreli seramik ve fırın yapım ustası Kim, Yong Moon'un Hacettepe'ye kazandırdığı fırın'ın projesi ise, kendisinin Hacettepe'ye, dekanımız Prof.Dr. Uğurcan Akyüz ve rektörümüz Prof.Dr. Uğur Erdener tarafından yabancı uyruklu öğretim görevlisi olarak davetinin kesinleşmesi üzerine başlar. Bu Fırın projesinin sahibi, rektörlük makamıdır. Fakültemizden Doç.Dr. Meltem Yılmaz proje yürütücüsü, Seramik Bölümü'nden Doç.Dr. Emre Feyzoğlu, Yrd.Doç. Hüseyin Özçelik ve Öğr. Gör. Mutlu Başkaya da proje yardımcılarıdır.Kim Yong Moon'un özgün tarzıyla bütünleşen bu Kore tipi Macsabal Odun Pişirimi Fırını, Fakültemizin ileride fırın parkına dönüşmesini hayal ettiğimiz bahçesini zenginleştirmiştir. Fırın inşasında rektörlüğümüz, fakültemiz, bölümümüz, proje yürütücüleri, yardımcıları ve öğrencilerimiz Kim, Yong Moon'un liderliğindeki bu fırının 2 ay içerisinde tamamlanmasında ellerinden geldiğince katkı sağlamışlardır.

Fırın malzemeleri alınmadan önce fırın için gerekli platform hazırlanmış ve üzerine beton çerçeve inşaa edilerek içine doldurulan toprak sıkıştırılmış ve kademelendirilmiştir.Bu yapay yamaç üzerinde inşa edilen fırın; 12 metre uzunluğunda ve 5 metre enindedir. Büyük bir ateşhanesi ve seramiklerin pişirmek üzere yerleştirileceği 3 odası bulunmaktadır.Fırının ateşhaneye en yakın odasındaki sıcaklık 1300 C, ondan sonraki 2. odasındaki sıcaklık 1200 C ve bacaya yakın olan 3. odasındaki sıcaklık ise 1150 C derece civarındadır

(<http://www.macsabal2011.hacettepe.edu.tr/macsabal-firin.html>)

Şekil 22: Macsabal Fırını Sonrası Pişirim Sonucu Görünüş

Macsabal Fırını Pişirimleri sonrasında sanatçı farklı organik dokular yaratma ve birleştirme çalışmaları üzerine yoğunlaşmıştır.

Aşağıda resmi görülen formda, elde edilen bu dokuların mangan oksit ile oksitlenerek şamotlu kil ile birlikte kullanımından ortaya çıkan sonuçtur.

Şekil 23: Dokuların Mangan Oksit İle Oksitlenerek Şamotlu Kil Birleşimi

Bu görselde ise; beyaz vakum kil ile elde edilen dokuların birleşimi bisküvi pişirimi ve kobalt oksit uygulanmamış son hali görülmektedir.

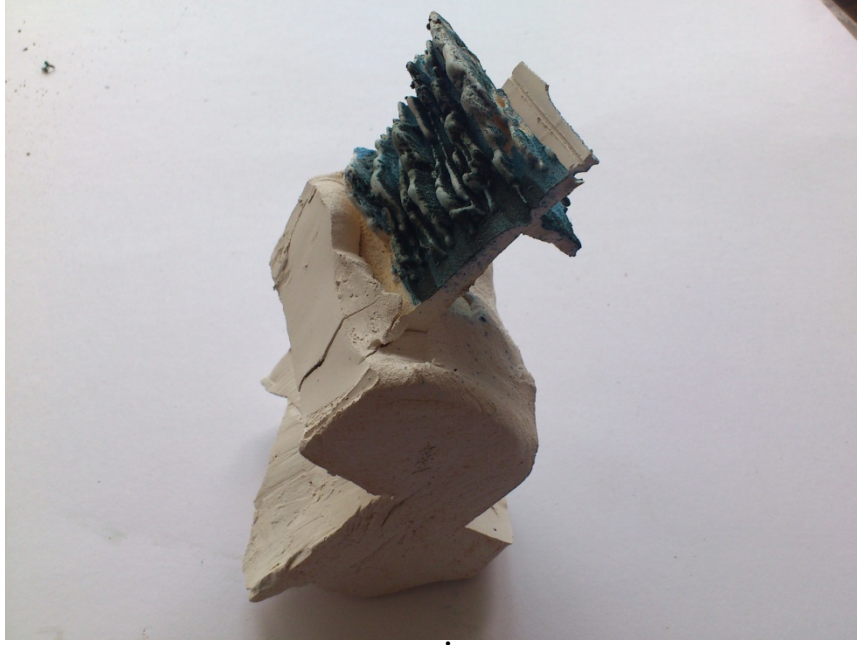
Şekil 24: Beyaz Vakum Kil İle Elde Edilen Dokuların Birleşimi Bisküvi Pişirimi

Aşağıda resmi görülen bu üçüncü formda, kırmızı kille dokunun birleşimi sonucu ortaya çıkan sonuç gösterilmektedir.

Şekil 25: Kırmızı Kille Dokunun Birleşimi

Beyaz vakum kil ile kobalt oksit ile oksitlenen dokunun bisküvi pişirimi esnasında patlayarak aldığı son biçim görülmektedir.

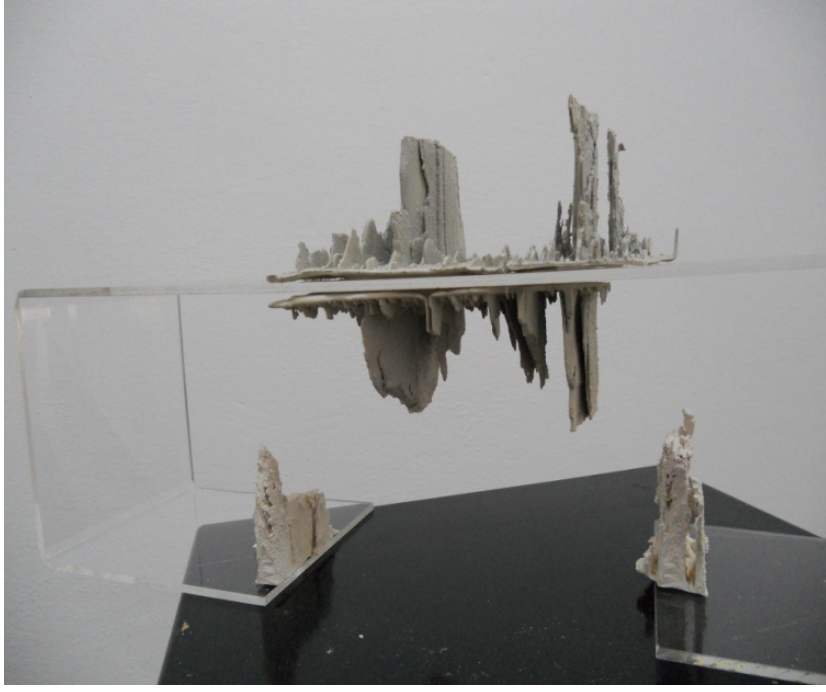
Şekil 26: Beyaz Vakum Kil İle Kobalt Oksit Birleşimi

Tez sahibinin, bu uygulamalarının dışında, organik seramik doku sentezlerini pleksiglassı bir altlık olarak kullanıp forma dönüştürdüğü uygulamaları aşağıda birkaç örnekle sunulmaktadır.

Şekil 27: Seramik Doku Uygulaması Örnek I

Şekil 28: Seramik Doku Uygulaması Örnek II, III

BÖLÜM 5. SONUÇ

Tez çalışması kapsamında öncelikle Seramik Sanatının temel literatürü üzerinde durulmuş ve teknikleri incelenmiştir. Bu teknikleri kullanılan sanatçılardan örnekler verilerek bir altlık oluşturulmuştur. Tezin son bölümünde ise tez sahibinin çalışmaları incelenmiş ve kendisinin tanımına göre seramik sanatında dokularla estetize edilen form algısı değişik tekniklerle birleştiğinde ortaya, özgün form denemeleri ile elde edilen sonuçlar çıkabilmektedir. Yapılan denemelerle bu sonuçlara ulaşılmış ve bu süreç görselle dökülerek aktarılmaya çalışılmıştır.

Sanat günümüz dünyasında artık birçok malzemenin ve tekniğin harmanlanmasıyla birçok farklı yaklaşımın bir araya getirilmesiyle değişik yapıtlar sunmaktadır. Bu nedenle daha önce de belirtildiği gibi tek bir tanımla yola çıkmak çok da doğru gözükmemektedir.

Sonuç olarak; tez sahibi çalışmalarını, insanların içinde var olduğuna inandığı potansiyel enerjinin dışavurumunu malzeme ile ilişkilendirerek formlar yüzeyler üzerinde yorumlanması olarak tanımlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağatekin, Mustafa, “Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi ve Anlatım Dili Yönünden Değerlendirilmesi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 1993
- Arcasoy, “Ateş Seramik Teknolojisi”, Marmara Üniversitesi Yayınları No:457, İstanbul, 1998.
- Atalayer, Faruk, “Temel Sanat Öğeleri”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 795, Eskişehir, 1994.
- Atalayer, Faruk, “Toprak, Seramik, İmge, İmgelem ve Yaratıcılık (2)”, SERES 2005, III. Uluslar arası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri Bildiriler Kitabı, Türk Seramik Derneği Yayını, Eskişehir, 2005.
- Başkaya, Mutlu, “Tasarımcıya ve Sanatçıya Esin Veren Malzeme ve Nesnelere”, Seramik Türkiye Dergisi, Sayı: 26, 2008.
- Bekşioğlu, Emine, “Özgün Seramik Yüzeylerde Farklı Materyallerle Doku Arayışları” İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Malatya 2010
- Çakı, M., ” Neolitik Dönemden İlk Çağa Seramiğin Kültürel Nesne Olarak İnsan Yaşamındaki Yeri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
- Çetin, Abdulkadir; Kamusal Alan ve Kamusal Mekân Olarak “Sokak” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, 2006.
- Demir, Abdullah, Temel Plastik Sanatlar Eğitimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 270, Eskişehir, 1993
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2. Cilt, YEM Yayınları, İstanbul, 1997.
- Elif, Ağatekin, “Artistik Seramik Biçimlendirmede Doku”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi, Eskişehir, 2002.
- Giray, Kıymet, “Yıldız Porselenleri Çağdaş Türk Seramik Sanatı ve Öncü Ustalar” Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi, SeramiK Özel Sayısı, Sayı 33, 1998.

- Gombrich, E. H., (Çev. Bedrettin Cömert), “Sanatın Öyküsü”, Remzi Yay., İstanbul, 1992.
- Keleş, Yüksel, “Canlılar Bilimi”, Mersin Üniversitesi Yayınları No:4, Selim Matbaası, Mersin, 2001
- Keser, Nimet; Sanat Sözlüğü, Ütopya Yayınevi,2005.
- Mülayim, Selçuk, “Sanat Tarihi Metodu”, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul, 1994
- Oransay, Lale, “Doku, Strüktür Ve Tekrar İlkelerinin Seramik Alanında Kullanım Olanakları” Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi, Eskişehir, 2006.
- Ötgün, Cebrail, “Sanat Yapıtına Yaklaşım Biçimleri” gazi_sanat_tasarim02.qxp, Ankara, 2009
- Şahin, Yalçın, Genel Biyoloji, Birinci Baskı, İstanbul Bilim Teknik Yayınevi, 1995.
- Şahinoğlu, Elvan, “Sadi Diren ve Gravürleri Üzerine” Sadi Diren Sergisi Kataloğu, Aksanat Akbank Kültür Snat Eğitim Merkezi, Başkent Ofseti Ltd. Şti, İstanbul 1995.
- Türedi Özen, Ayşegül, “Sanat, Seramik ve Seramik Sanatı Üzerine”, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Seramik Temel Sanat Eğitimi II, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2002.
- Türedi Özen, Ayşegül, “İletişim Açısından Seramiğe Yaklaşım”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi, Eskişehir, 1994.
- Tüzcet, Önder, Form ve Doku (Texture), Birinci Baskı, İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, Matbaa Teknisyenleri Koll. Şti, İstanbul, 1967
- Yücel, Meliha, “Açık Kamusal Mekanlarda Seramik Heykel Uygulamalarında Farklı Malzeme Kullanımı” Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Kayseri 2010

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Ediz BERBEROĞLU

Doğum Yeri ve Tarihi : İstanbul, 1975

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Seramik Anasanat Dalı,2006

Yüksek Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik
Bölümü Yüksek Lisans Programı, 2015

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

2008-2009 Bahar Döneminden itibaren Çankaya Üniversitesi Ortak Dersler Plastik
Sanatlar Biriminde vermiş olduğu seçmeli dersler

THEA 270 Seramik

THEA 274 Vitray

Özel Çalışma

2007- Çanakkale Resim Yarışması Ödül Heykelciği Tasarım ve Uygulaması

Katıldığı Karma Sergiler

2012- Ekim Geçidi 11 Çağdaş Sanat ve Tasarım Sergisi – Ankara

2012- Yrd.Doç Hüseyin Özçelik ve Öğrencileri Seramik Sergisi- Ankara

2012- Hacettepe Üniversitesi G.S.F Seramik Bölümü Yüksek Lisans Öğrencileri
Sergisi- Ankara

2011- "Kibele" Karma Resim Sergisi- Çankaya Üniversitesi- Ankara

2010- "Haydarpaşa- Haydarpaşa" Parme Sanat Galerisi- Eskişehir- Ankara- İstanbul

2010- Cumhuriyet ve Atatürk'e Saygı Sergisi- Çankaya Üniversitesi- Ankara

2007- 68. Devlet Heykel Yarışması Sergisi- İzmir

2007- "Kırmızı" -Lale Ataman Sanat Galerisi- Ankara

- 2006- İzmir Rotary Altın Testi Yarışması Sergisi- Resim Heykel Müzesi- İzmir
- 2006-Ürgüp Belediyesi Birleşmiş Milletler Kadın Zirvesi ve Bağbozumu Şenlikleri kapsamında karma sergi –Ürgüp Nevşehir
- 2005 -Öğrenci Yıl Sonu Sergisi-Afyon Kocatepe Üniversitesi A.K.M. Sergi Salonu-Afyon
- 2004- Muammer Çakı Seramik Yarışması Sergisi-Eskişehir
- 2004- Öğrenci Fotoğraf Sergisi - Afyon Kocatepe Üniversitesi A.K.M. Sergi Salonu-Afyon

Kişisel Sergiler

- 2011- ANKART Sanat Fuarı Lale Ataman Sanat Galerisi – Ankara
- 2009- TÜYAP Sanat Fuarı Galeri Soyut – İstanbul
- 2008- Ziraat Bankası Mithatpaşa Sanat Galerisi – Ankara
- 2005- Lale Ataman Sanat Galerisi - Ankara

Aldığı Ödüller

- 2005- Afyon Kocatepe Üniversitesi Bahar Şenliği Sloganlı Afiş Yarışması Birincilik Ödülü

İletişim

E-Posta Adresi : edizberberoglu@gmail.com

Tarih : Ocak, 2015

EKLER

EK 1:

EK-1' de Ediz Berberoğlu'nun 22. Ocak. 2015 g¼n¼ gerekleŒmiŒ olan "Tez Bitirme Sergisinde" seramik sanat alıŒmaları verilmektedir.

S¼RE I

Yukarıda g¼r¼len alıŒma s¼ngerden esinlenerek oluŒturulmuŒ inorganik dokunun 1000 °C lik d¼k¼m amuru ile son hali verildikten sonra mangan oksit ve bakır oksit ile oksitlenerek maksabal fırınında piŒirilip ahŒap plakayla birleŒimi sağlanarak oluŒturulmuŒtur.

SÜREÇ II

Bir önceki çalışmadaki teknik aynı şekilde uygulanmış olup farklı olarak kobalt oksit ile oksitlenerek aynı pişirim evrelerinden geçirilmiş olduğu görülmektedir.

DEVİRAN

Bu çalışmada sünger ile oluşturulmuş döküm çamurunu 1000 °C lik pişirim sonrası yine aynı şartlarda oluşturulan dairesel düz seramik forma entegre edildiğini görmekteyiz.

HILKAT

Döküm çamuru, ahşap, urgan malzemeleriyle birlikte kullanılarak 1000 °C'de pişirilmiş figüratif bir oluşum sağlanmıştır.

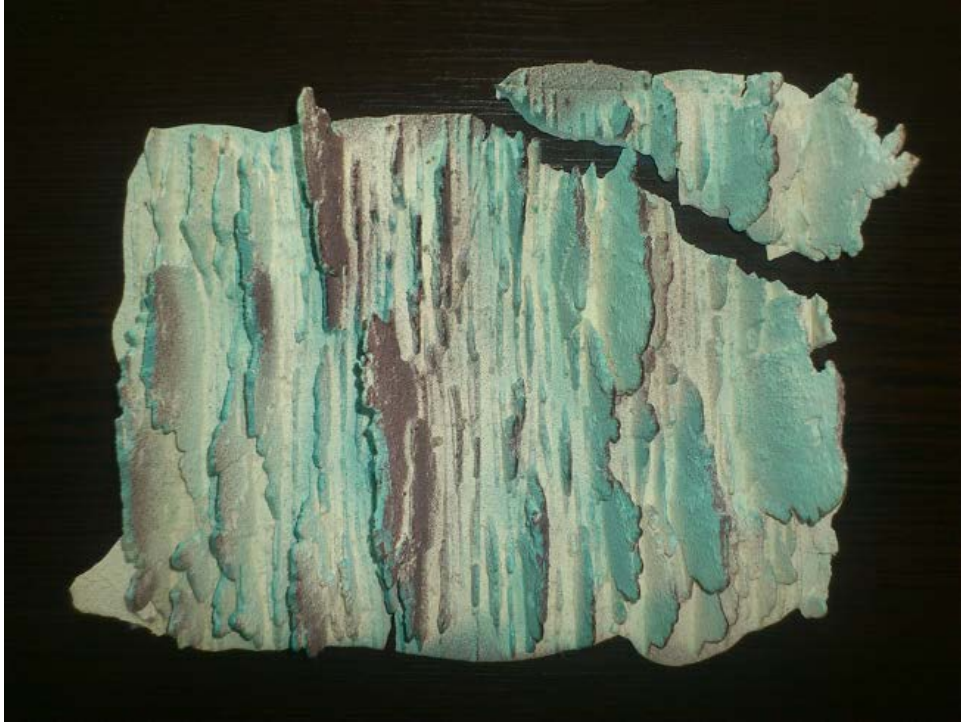
DOKU-NUŞ

Farklı iki dokunun ele alınmasıyla oluşturulmuş bu çalışmada, seramik ve ağaç dokusu bir arada kullanılmıştır.

GEÇİŞ

Bu çalışmada; sünger malzemesi ile döküm çamuru karıştırılmıştır. Bu birleşim 1000 °C de pişirilerek pleksiglass malzemesi ile desteklenip son şekli verilmiştir.

ART-ÇI

Bu çalışmada; sünger malzemesi ile oluşturulmuş dokunun 1000 °C lik döküm çamuru ile pişirildikten sonra ahşap platformlar üzerinde birleştirilerek bir pano örneği oluşturulmuştur.